

„Agricultura Competitivă este unul din cele mai ample proiecte în domeniul agricol. Pentru a asigura competitivitatea produselor moldovenești, pe parcursul anilor 2012-2017 sunt lansate mai multe măsuri pe trei segmente concomitent, între care și managementul durabil al terenurilor. Este important ca fiecare fermier să înțeleagă că numai practicile agricole prietenoase mediului îi vor asigura belșugul pe termen lung” - Vasile Bumacov, Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare

Te iubim, pământ matern!
Foto: Constantin Grigoriță

Tratează pământul cu respect și dragoste

Alecu RENIȚĂ

Aproape că am pierdut legătura organică cu pământul. Amețiți de explozia civilizației, de zborul cosmic, de primul pas pe lună, ne-am înstrăinat de Terra Mater, de cuibul nostru matern, de plămada și matricea care ne-a zămislit. Jocul de-a civilizația ne-a amețit în măsura în care am pierdut memoria și credința că pământul mamă este o ființă vie cu respirație divină, că suntem humă din huma lui. Oricât de sus ar fi zborul minții noastre, tot ne prefacem până la urmă într-o mână de țărână. De ce am pornit un război atât de lung și de nedrept asupra pământului? De ce am pierdut cultul față de icoana la care se închinau strămoșii, bunicii și părinții noștri?

Toate comunitățile umane de până la noi au avut un cult deosebit față de pământ, închinându-i-se și înălțându-i rugi și sacrificii. Asiaticii de altădată umblau desculți pentru a nu răni fața pământului. Chiar și astăzi, prin Extremul Orient, această formă de manifestare a respectului față de pământ, împinsă până la divinizarea lui, încă se mai păstrează, nu s-a pierdut cu totul. La vechii romani, divinitatea supremă era considerată Terra Mater sau Telus Mater - Pământul Mamă, matri-

cea primordială a vieții. Strămoșii noștri au personificat și identificat și ei pământul cu numele de Maica Domnului.

Ceva mai încoace, chiar foarte aproape de vremurile noastre, bunicii și părinții noștri încă se aplecau cu respect și dragoste asupra pământului. Chiar și când s-a pornit vârtejul năpastelor asupra lor, rupti fiind de la vatră, luau cu ei într-o năframă, în Siberiile de gheață și o mână din pământul de Acasă. Iar cei care au avut norocul să se reîntoarcă la baștină, când treceau hotarul, primul lucru pe care-l făceau, era să îngenuncheze și să sărute pământul.

Unde și cum s-a risipit tradiția acestui cult pentru pământul care ne-a hrănit dintotdeauna cu atâta generozitate? Cum de a fost posibil să ne lăcomim într-atâta încât în numai câteva decenii de agricultură colhoznică, tradiția respectului și iubirii pentru pământ să se spulbere și acea gură de rai care a fost Moldova să devină un teritoriu profund afectat de chimicale, deșeuri, eroziuni și alunecări de teren. O puzderie de preținși specialiști, străini ori înstrăinați de vatră și de legile străbune, s-au năpustit cu lăcomie asupra solurilor atât de fertile dintre Prut și Nistru, îndopându-le până la suprasaturare cu tot felul de substanțe menite să îi stoarcă și ultima picătură

de vlagă. Totul în numele unei pretinse agriculturi intensive, cu recolte supra-normate peste orice limită. Au tratat acest pământ ca și pe locuitorii lui, doar ca pe o simplă resursă colonială de hrană pentru imperiu. Batjocorit, umilit și înjosit, pământul nostru cu solurile sale legendare a cunoscut o degradare masivă, care se răsfrânge și astăzi asupra agriculturii moldovenești și a economiei naționale. Dar cel mai grav e că în perioada sovietică, Pământul, ca creație divină și ființă vie, a dispărut în mare măsură din sufletul oamenilor.

Acei ani au trecut însă. Duși sunt și „specialiștii” lor. Noi am rămas însă aici, pe pământul străbun. Astăzi, deși e obosit, chinuit, el continuă să ne îndestuleze cu aceeași dragoste părintească, ca pe niște fii rătăciți întorși acasă. Nu trebuie decât să ne întoarcem și noi cu fața spre el și să îi tratăm rănilor nu cu exces de chimicale, ci în primul rând, cu dragoste și cu respect. Și atunci, bunul și dragul nostru pământ, fiți siguri că ne va răsplăti cu belșugul dorit.

Un proiect ca Agricultură Competitivă deschide posibilitatea să privim cu alți ochi la Pământul Mamă, iar managementul durabil al terenurilor este exact de ceea ce avem nevoie în secolul XXI pentru legendarele soluri moldovenești.

Primii solicitanți ai granturilor pentru sporirea productivității printr-un management durabil al solului

Elena SCOBIOALĂ

Până în prezent, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) a înregistrat 42 de cereri depuse de producătorii agricoli doritori de a participa la programul de granturi post-investiționale privind sporirea productivității printr-un management durabil al solului al proiectului Băncii Mondiale Agricultură Competitivă (MAC-P) realizat în parteneriat cu Ministerul Mediului. Termenul limită de depunere a cererilor a fost 30 iunie 2014. Conform datelor oferite de AIPA, suma granturilor solicitate de către agricultori este de 7,6 mln. lei. La program au depus cereri agricultorii din 18 raioane ale țării - Briceni, Glodeni, Râșcani, Cimișlia, Călărași, Cahul, Ștefan Vodă, Anenii Noi, Taraclia ș.a. Cele mai multe cereri au fost înregistrate la oficiul teritorial AIPA din Bălți - 15 producători agricoli.

Programul de granturi nerambursabile prevede paritatea investițiilor, fapt ce permite o prognoză a investițiilor în implementarea politicilor prietenoase mediului în agricultura autohtonă de peste 14 mln. lei, pentru anii 2014-2015. Astfel, agricultorii

inclusi în program vor putea să-și returneze o jumătate din costurile efectuate pentru implementarea practicilor agricole prietenoase mediului, precum ar fi: plantarea fâșiilor de iarbă, arbori și arbuști, care filtrează drenajul de suprafață și rețin deșeurile, plantarea barierelor vegetative anti-erodive, construcția bazinelor pentru captarea apei de ploaie utilizată ulterior pentru irigarea culturilor, ș.a. Eligibile pentru program sunt și procurările de utilaje și echipamente pentru irigarea solului, de genul: combinatoare care la o trecere efectuează cel puțin 3 operații concomitent, cu condiția că adâncimea lucrărilor agricole să nu fie mai mică de 25 cm, cultivatoare combinate multifuncționale, combinatoare cu subsolieră, semănători combinate no-till etc.

Reamintim, că programul de granturi post-investiționale „Managementul durabil al terenurilor” are un buget de 3 mln. dolari SUA. Grantul va rambursa 50% din valoarea investiției efectuate de către producătorul agricol, cu un plafon de 20 mii dolari SUA. E important de reținut că cererile pentru participare la programul de granturi post-investiționale pot fi depuse de către agricultori de două ori pe an, până în iunie 2017.

Solurile Republicii Moldova, de la legendă la realitate

De-a lungul istoriei de 4,6 miliarde de ani a planetei noastre, printre schimbările petrecute până aceasta a căpătat înfățișarea de azi, se numără și pedogeneza, adică formarea solului.

Tudor POP

Procesul de formare a solului a avut loc în timp îndelungat și a constat în interacțiunea mai multor factori de pedogeneza: roca-mamă, organisme vii (animale și microorganisme), climă, vegetație, relief, ape freactice și de suprafață, timpul geologic.

Tocmai de aceea, atunci când Dumnezeu a binecuvântat Moldova cu un sol atât de fertil, trebuie să conștientizăm că el este o resursă greu regenerabilă și că trebuie ocrotit și nu exploatat haotic. Ceea ce s-a distrus în timp de câteva decenii se va repara într-un interval de timp mult mai lung. Stratul de humus nu este inepuizabil și de aceea, el trebuie exploatat rațional, prin metode prietenoase.

Tezaurul național, moștenire pentru viitor

A fost o vreme când solurile Moldovei erau într-adevăr legendare prin belșugul roadelor pe care le

dădeau. Și asta fără să fie stresate prin fertilizări abuzive și prin practici exagerate, intensive. Ele sunt practic, cea mai valoroasă moștenire pe care ne-au lăsat-o înaintașii și pe care suntem datori să o transmitem intactă generațiilor viitoare.

În prezent, în R. Moldova, resursele funciare și de sol reprezintă 33.800 km², având următoarea structură pe categorii de folosință: teren agricol-75,5 %, păduri și plantații forestiere-12,5 %, alte categorii de terenuri- 12 %. Plantațiile perene - preponderent vii și livezi - care se supun cu regularitate lucrărilor și tratamentelor chimice, constituie 14,5 % din terenurile agricole. Astfel, suprafețele supuse lucrărilor intensive ocupă aproape 2/3 din suprafața totală a țării și 85,3 % din suprafața terenurilor agricole.

După calitățile naturale, solurile Republicii Moldova fac parte din categoria celor mai valoroase din zona temperată. Spațial, pe teritoriul Moldovei este pronunțată zonalitatea pe altitudine și pe latitudine. Cele mai răspândite soluri din Moldova sunt cernoziomurile, care ocupă 75% din suprafața întregului teritoriu. În nord-vestul Codrilor, la altitudinea de 300-400 m deasupra nivelului mării, în pădurile de fag și carpen s-au format solurile brune de pădure. La altitudinea de 200-250 m deasupra nivelului mării, în gorunișuri s-au format soluri

cenușii de pădure, iar în locurile mai joase - cernoziomurile care parcă ar contura solurile cenușii și brune de pădure.

Pentru Codrii sunt caracteristice solurile brune de pădure și cele cernoziomice. Zonalitatea pe latitudine este marcată bine de caracterul răspândirii cernoziomurilor. În nordul republicii predomină cernoziomurile tipice și levigate, în partea centrală se întâlnesc cernoziomurile podzolite și levigate, iar la sud sunt răspândite cernoziomurile obișnuite și carbonatice. În luncele inundabile ale râurilor, sub vegetația de luncă și de baltă, s-au format solurile intrazonale. Eroziunile au influențat formarea solurilor cu un diferit grad de eluviune. Sunt răspândite soluri de toate profilurile, aluviale și deluviale. După componența fizico-chimică, solurile fertile constituie 80% din teritoriul republicii. Din ele, 63 % revin solurilor cu textura lutoasă, iar 15 % - ușoare, argiloase-grele.

Din punct de vedere pedologic, Republica Moldova a fost împărțită în patru provincii:

Provincia de silvostepă ce ocupă 38,8 % din teritoriul republicii. În această provincie predomină cernoziomurile tipice și cele levigate. Solurile cenușii de pădure constituie circa 10 %. Suprafața solurilor hidromorfe, precum și a celor humice carbonatice este neînsemnată.

Provincia de păduri a Moldovei Centrale (Codrii) ocupă 16 % din teritoriul republicii. Suprafața solurilor de pădure constituie 40 %, a cernoziomurilor podzolite și a celor levigate - circa 30 %.

Provincia de stepă a Dunării ocupă 34,7 % din teritoriul repu-

blicii. Genetic, ține de vegetația de stepă. Aici predomină cernoziomurile obișnuite și cele carbonatice, iar pe alocuri se întâlnesc cernoziomuri xerofite de pădure și cernoziomuri compacte.

Provincia de stepă ucraineană cu cernoziomuri sudice.

În agricultură, protecția mediului se concentrează prioritar pe protecția solului, a rezervelor de apă terestre și subterane, a resurselor genetice, a pădurii și peisajului. De asemenea, se urmărește și asigurarea calității produselor care ajung la consum, sau la procesare, eliminarea materialelor poluante și întărirea securității alimentare.

Simion SELIȘTEANU

Îndeplinirea acestor obiective se realizează prin modalități de producție agricolă prietenoase față de mediul înconjurător și prin utilizarea durabilă a suprafețelor agricole. Astfel se asigură o creștere a producției produselor vandabile care să aibă calitate nutritivă, gustativă și olfactivă cu adevărat deosebite. Pe lângă veniturile obținute din comercializarea unei producții de calitate, fermierii care aplică astfel de practici mai pot beneficia și de alte posibilități alternative de câștig. Cea mai la îndemână este dezvoltarea turismului ecologic și rural, prin deschiderea de agropensiuni care să promoveze tradițiile și produsele locale. La fel, se pot amenaja mici linii de prelucrare a producției prin care se adaugă o plusvaloare consistentă.

Pentru a ieși însă din zona teoriei, iată mai jos și câteva principii și recomandări concrete de practici agricole prietenoase mediului.

Curtea și livada

Aleile nu trebuie asfaltate sau acoperite cu alte tipuri de materiale impermeabile. Se recomandă acoperirea cu pietriș, sau pavarea cu piatră a aleilor și potecilor pentru a oferi un cadru ambiental plăcut și în același timp uscat și propice din punct de vedere ecologic.

Practici agricole prietenoase mediului înconjurător

Se recomandă acoperirea pereților exteriori ai caselor și clădirilor auxiliare cu plante cățărătoare și crearea gardurilor vii din specii locale adecvate.

Se vor amenaja adăposturi pentru păsările sălbatice și se vor proteja arborii bătrâni și scorburoși.

Se vor realiza platforme de compostare pentru reziduurile organice din gospodărie, compostul reprezentând un îngrășământ valoros și un excelent mediu de viață pentru o

verii, precum și arăturile pe sol prea umed, pentru a nu-l compacta și astfel să fie afectat modul de viață al organismelor care trăiesc în sol.

Se vor folosi cât mai puțin agregate agresive pentru afânarea și mărunțirea solului (freze, grape, cultivatoare) care pot afecta și distruge organismele din sol.

Se vor aproviziona solurile cu materiale organice, stimulând astfel activitatea benefică a rămelor.

La culesul merelor
Foto: C. Grigoriță

multime de animale mici și insecte folositoare.

Se vor cultiva pomi fructiferi, varietăți de legume și plante decorative tradiționale specifice zonei și se va evita introducerea în cultură a speciilor străine neavizate, sau chiar interzise.

Se va menține pe cât posibil flora spontană bogată în pajiști, evitându-se cosirea repetată.

Câmpurile

Se vor evita pe cât posibil arăturile timpurii, în timpul iernii și al primă-

Se vor efectua lucrările solului cât mai devreme posibil, pentru a permite animalelor sălbatice să revină în habitatul lor natural.

Se recomandă ca seceratul cerealelor păioase și cositul furajelor să se efectueze de la mijlocul câmpului spre margini pentru a evita uciderea puilor și a animalelor tinere. În același scop, mașinile de recoltat trebuie dotate cu dispozitive de alarmă pentru îndepărtarea animalelor.

Se recomandă păstrarea de spații necultivate (haturi), între cele cultivate.

Pajiști, fânețe și pășuni

Nu se vor efectua fertilizări și lucrări de întreținere în perioada înfloririi.

Nu se vor executa lucrări în perioada când solul este prea umed pentru a nu determina apariția proceselor de degradare a solului prin compactare excesivă.

Se vor salva și proteja arborii mari solitari și arbuștii existenți, deoarece ei asigură hrana și adăpostul viețuitoarelor sălbatice.

Se recomandă ca pășunile naturale degradate să nu se are, ci să se suprainsămânțeze cu semănători dotate cu brăzdări adecvate.

Se recomandă cosirea doar manuală în luncele inundabile și pe terenurile cu o stare de umiditate ridicată.

Se va evita pășunatul pe pășunile îmbătrânite, degradate, pe cele însămânțate în scopul regenerării, în păduri, pe coastele dealurilor acoperite cu arbuști și în zonele protejate din jurul lacurilor și râurilor. Se va interzice pășunatul pe ploaie. Se va interzice, de asemenea, suprapășunatul, deoarece în acest caz nu se asigură un raport optim între numărul de animale, suprafața și calitatea pășunii.

La trei-patru zile, locul de muls și de inoptare a animalelor să fie schimbat pentru a asigura o îngrășare uniformă a pășunii (târlire).

Bălegarul bine putrezit să fie împrăștiat primăvara, imediat după topirea zăpezilor, în strat cât mai uniform, concomitent cu suprainsămânțarea cu semințe de leguminoase și graminee valoroase. Se recomandă ca îngrășarea pășunilor și fânețelor să se facă anual numai cu îngrășăminte naturale. Se va evita bălegarul care conține rumeguș (uti-

lizat ca așternut) din cauza acidității acestuia.

Se vor introduce arbori și arbuști forestieri pentru amenajările silvopastorale, în scopul îmbunătățirii condițiilor de mediu, de pășunat și de odihnă a animalelor.

Se recomandă folosirea alternativă a pajiștilor, respectiv 1-2 ani ca pășune și 1-2 ani ca fâneță.

Se recomandă crearea unor culturi silvice (frunzare) ca rezervă nutritivă pentru animale în situații extreme cum este seceta prelungită.

Păduri și fâșii forestiere

Se va limita promovarea unor specii de plop negri hibridi în zonele inundabile și în luncele râurilor. Se vor extinde speciile de plop și salcii care nu necesită fertilizări și irigații.

Se vor stabili măsuri pentru stoparea fenomenului de uscarea pădurilor și se vor extinde ariile forestiere protejate.

Se va controla de către specialiști autorizați folosirea produselor chimice de sinteză în combaterea dăunătorilor. Este bine să se recurgă pe cât posibil la mecanismele de autoreglare ale naturii, cum sunt păsările sau animalele care se hrănesc cu acești dăunători.

Primarii sau asociațiile proprietarilor de păduri, acolo unde ele există, trebuie să creeze pepiniere comunale proprii, gospodărite cu ajutorul populației rurale, beneficiara materialului vegetal lemnos.

Se recomandă înființarea de-a lungul căilor rutiere a gardurilor vii, a perdelelor forestiere din copaci și arbuști care să asigure protecția împotriva vânturilor și viscozelor, precum și habitat și hrană pentru fauna sălbatică. Este bine ca aici să existe măcar un șir de arbori naturali, arbuști, sau vegetație înaltă succulentă.

Se va evita cosirea înainte de luna iulie a șanțurilor și canalelor din zonele rutiere și se va interzice ca primăvara să se ardă ierburile uscate de-a lungul arterelor, șanțurilor și canalelor.

Implementarea Proiectului „Agricultura competitivă în Moldova” a scos în evidență mai multe aspecte ale acestui domeniu, ce țin de starea actuală, dar și de perspectivele agriculturii moldovenești, de reformele menite să modernizeze principalul sector al economiei naționale. Despre toate acestea am stat de vorbă cu domnul ministru Vasile Bumacov.

- *Stimate domnule ministru, vă propunem să pornim dialogul nostru de la subiectul cultului milenar al poporului nostru față de pământ. Ce a mai rămas din acest extraordinar cult și ce putem face pentru a-l readuce în sufletul moldovenilor?*

- Într-adevăr, atitudinea noastră față de pământ nu este cea care ar trebui să fie, nu este cea pe care au avut-o părinții și bunicii noștri. Dar, la fel de sigur sunt că vom reveni la ea, fiindcă nici nu avem altă soluție. Schimbarea de mentalitate am sesizat-o pentru prima oară atunci când s-a făcut reforma și oamenii erau reîmproprietăriți cu pământ. Ei bine, în condițiile în care bunicii noștri au luptat și au murit pentru pământ, am rămas surprins să văd că foarte mulți moldoveni spuneau: „da' ce ne dau ei nouă pământ, nouă nu ne trebuie!”. Am înțeles că s-a întâmplat ceva în conștiința noastră, că s-a acționat cumva asupra gândirii noastre și că ni s-a deformat un întreg sistem de valori. În acea perioadă sovietică, se vorbea mult despre industrializare, despre întoarcerea răurilor înapoi, despre controlul omului asupra naturii. Atât de mult s-a denaturat raportul firească om-natură, încât marea bogăție a omeniilor care este pământul a fost uitată.

Acum e destul de greu să readuci mentalitățile în limitele firescului. Am observat, când am venit în funcția de ministru, că foarte greu se face acest lucru, fiind că oamenii se uită la agricultură ca la ceva primitiv. Parcă le este rușine să vorbească despre pământ, sau despre cei care îl lucrează, deși toți doresc să aibă produse de calitate, care să le facă fiecare zi cât mai plăcută. Am încercat să promovez respectul pentru pământ și pentru agricultori, să aduc la normalitate acest sector. În țări în care aportul agriculturii la produsul intern brut (PIB) este nu mai mult de 1-2%, despre pământ se vorbește ca despre ceva sfânt. La noi, deși agricultura depășește 18% din PIB și este ramura de bază a economiei, oamenii încă privesc pământul cu vechea mentalitate de colhoz. Acest lucru l-am conștientizat și am început să promovez foarte insistent agricultura conservativă. La început, multă lume nu a înțeles despre ce e vorba. Mă întrebau dacă este vorba de conserve... De aceea, am încercat să folosim și termeni mai simpli, ca să limităm accesul plugului. Da, este adevărat că plugul a făcut revoluție în agricultură, dar asta atunci când se defrișau păduri, când nu erau mecanisme de semănat. Cu timpul, el s-a transformat într-un mare dușman și astăzi când vedem câmpuri spălate, erodate, sau râpe, astea sunt și cosecința neglijenței noastre, dar și a folosirii abuzive a acestei unelte.

- *Am înțeles, renunțăm la plug. Și atunci, cum vedeți dumeavoastră agricultura performantă, în termenii secolului XXI?*

- Sunt tehnologiile moderne la care trebuie să ne adaptăm cât mai rapid.

De la agricultura de colhoz, la agricultura competitivă europeană

Interviu cu Vasile BUMACOV, Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare

Astăzi avem mai multe soluții de practici agricole prietenoase mediului, care să nu distrugă stratul de humus, să nu îi sărăcească puterea de a hrăni plantele. Tocmai aici intervine și componenta de management durabil al terenurilor din proiectul „Agricultura competitivă în Moldova”. Este un program care vine în sprijinul fermierilor mici și mijlocii și este important nu doar prin sprijinul financiar acordat, cât mai ales prin consultanța pe care ei o primesc. Sunt convins că în 2017 când se va încheia, multe mentalități se vor reaseza în matca lor firească.

- *Trăim într-o epocă a internetului, în care nu doar informația circulă cu viteză sporită. Practic nu mai putem vorbi de performanță în niciun domeniu fără implementarea tehnologiilor digitale. Când vom putea vorbi și în R. Moldova de o agricultură digitalizată? S-au făcut ceva pași în această direcție? Și, dacă da, care sunt aceștia?*

- Chiar și azi putem vorbi despre agricultura digitalizată. Pe câmp o să puteți vedea din ce în ce mai multe utilaje care seamănă cu ajutorul sistemelor GPS, altele cu laser. Performanța este maximă. De altfel, în cadrul Ministerului avem și un Centru de informatică, unde se află întreaga evidență electronică a terenurilor agricole, a producției, a plăților efectuate prin AIPA ș.a. Putem vorbi de acum despre o e-guvernare și în agricultură. Desigur însă că de acum trebuie să avem grijă să ținem pasul cu noutățile care, cel puțin în acest domeniu, apar cu o mare viteză.

- *Din câte am observat în recentele dvs. intervenții în spațiul public, o problemă de care vă lăsați este cea legată de atribuțiile reale ale Ministerului Agriculturii. Despre ce este vorba?*

- Este vorba tot de conflictul dintre vechile mentalități și realitățile sistemului în care evoluăm azi. Publicul

Ministrul Vasile Bumacov, pe post de bucătar-șef al R. Moldova

informații știu că un ministru are la ora actuală rolul de a implementa legie în domeniu, de a crea și implementa politicile specifice, de a crea și dezvolta piețe, de a acorda consultanță. Dar acest public informat, de regulă, se află în mediul urban. În schimb, populația activă în agricultură se arată a fi încă insuficient de informată și are așteptări nerealiste de la acest ministru, făcând adesea presiuni nejustificate. Ori astăzi, Ministerul Agriculturii nu mai este un administrator de colhozuri, așa cum continuă să îl considere mulți dintre cei ce nu se pot debarasa de mentalitățile vechi. Personal, văd rezolvarea acestui contrast al

mentalităților populației rurale într-un viitor nu foarte îndepărtat, dar pentru asta trebuie o comunicare cât mai eficientă. Aici aș spune că e nevoie și de ajutorul presei, cu siguranță.

altceva decât piața rusească. Oamenii se țin de trecut. Poate nu aveau mult de câștigat, poate sufereau, dar aveau stabilitate. Într-un fel, îi înțeleg pe cei la care veneau tirurile în livadă, sau

agricultura se numără printre priorități în dialogul cu Uniunea Europeană. Recent, în luna iunie, am participat la lucrările celei de-a doua sesiuni ENPARD, la Bruxelles. Cu acest prilej, am identificat două direcții principale pentru care există speranța de a obține suportul ENPARD: consolidarea siguranței alimentare și dezvoltarea competitivității. Am spus și acolo, repet și acum: Republica Moldova nu are intenția de a crea o piață concurentă pentru cea a UE, ci una complementară, care își va găsi locul său și consumatorul său, pe piața UE. Este important să stabilim corect prioritățile în realizarea cărora ar putea fi atras ENPARD: instituirea sistemului „e-agricultură”, utilizarea deșeurilor în agricultură și consolidarea capacităților instituționale ale autorităților de resort. Sunt convins că foarte curând vom reuși să lansăm un Proiect pilot în cadrul ENPARD.

Apoi mai este vorba și despre ajutorul acordat de Polonia. În cadrul ședinței de Guvern, din 3 septembrie, a fost aprobată Hotărârea Guvernului privind implementarea Legii nr. 134 din 11.07.2014 cu privire la ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Polone referitor la obținerea unui credit de asistență în sumă de 100 milioane euro.

Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) este desemnată în calitate de instituție implementatoare pentru domeniul agriculturii, procesării produselor alimentare și infrastructurii aferente acestora. Creditul va fi oferit pentru o perioadă de 25 ani, cu rata anuală de 0,15% și cu o perioadă de grație de 5 ani. Valoarea minimă pentru un contract, care face obiectul acestui Acord este de 0,5 milioane euro. Scopul general al suportului din partea Republicii Polone constă în sporirea competitivității sectorului agricol prin restructurarea, modernizarea și creșterea treptată a cotei de produse agricole cu valoare adăugată înaltă. Vor fi două direcții principale de asistență: modernizarea și restructurarea fermelor specializate în producția de produse agricole tradiționale și investiții în tehnologii moderne privind procesarea produselor agroalimentare.

- *Care segment din agricultură se dovedește a fi cel mai performant? Cum explicați „demarajul” acestuia față de celelalte segmente?*

- Cu siguranță este vorba despre horticultură și în special despre sectorul viti-vinicol. Aici performanța este justificată și prin tradiția bogată pe care o avem. Și chiar putem vorbi despre performanță. Via și vinul sunt adevărate branduri de țară ale R. Moldova, ele reprezintă imaginea noastră în raport cu lumea. Dacă mergi într-o țară străină și vrei să oferi cuiva un mic cadou simbolic, dar reprezentativ, duci o sticlă cu vin. Și sigur nu te faci de râs, chiar dacă o duci în țări cu tradiție, cum sunt Italia, Spania, sau Franța. Și să știți că nu este deloc ușor, așa cum pare la prima vedere, să faci vinul, un vin foarte bun. Este atâta muncă și, așa spune eu, chiar o artă, încât nu sunt mulți care pot face performanță.

A intervievat: Ștefan TERIȘ
Foto: Constantin Grigoriță

Carte de vizită: Ministrul Vasile Bumacov

Este născut la 1 ianuarie 1957, în satul Mereșeuca, raionul Ocnița.

Este absolvent al Institutului Agricol din Chișinău, facultatea mecanizarea agriculturii, specialitatea inginer-mecanic (1979). În 1987 devine doctor în științe tehnice, iar în 1997 - dr. habilitat. Între timp, a urmat cursuri la Institutul de

Mecanizare a Agriculturii din Bangkok, Thailanda și la Universitatea din California Davis, SUA.

Este membru al Asociației Americane „American Society of Agricultural and Biological Engineers” (ASABE), (SUA) și autor a 56 publicații științifice naționale și internaționale, inclusiv, 25 invenții în domeniul mecanizării agriculturii și tehnologiilor agricole.

Fără să fie pasionat de filologie, Vasile Bumacov vorbește fluent engleza și rusa, franceza la nivel mediu și, recent, a început să studieze japoneza și chineza. Într-un interviu recent, el a explicat această preocupare prin nevoia de a comunica cât mai eficient cu partenerii contactați în vederea deschiderii de noi piețe pentru agricultura moldovenească.

Fără a fi somelier, este totuși inițiat în arta asocierii băuturilor cu mâncarea. Băutura preferată este vinul, în special cel roșu. În acest context a afirmat că asta e o dovadă că nu tot ce e roșu este rău.

Pasiunea sa principală a fost și rămâne profesia de agricultor. De când a fost numit ministru nu a luat nici o zi de concediu.

- *În contextul embargourilor impuse de Federația Rusă, care credeți că sunt soluțiile? Este într-adevăr piața europeană o soluție a acestei crize?*

- Da, cu siguranță este, dar nu putem reorienta o industrie întreagă peste noapte. Sigur vom avea nevoie de timp. Producătorii de fructe și legume din R. Moldova sunt pregătiți să ajungă pe piața Uniunii Europene, dar nu într-un număr foarte mare. În câțiva

pe dealuri, la vie, încărcau marfa, fără a plăti impozite. Lucrau la negru și lor le era bine. Dar nu îi era bine și statului, iar peste scurt timp lucrurile se întorceau împotriva lor. Acum, cei care vor exporta printre primii pe piața UE îi vor determina și pe alții să facă același lucru, să se conformeze pieții europene și vor beneficia mult mai mult, decât au beneficiat, aflându-se pe piața rusească.

După impunerea restricțiilor de către ruși, producătorii de mere au fost cei mai descurcăriți și au creat Asociația Producătorilor „Moldova-Fruct”, care acum stabilește contacte cu reprezentanți de pe piața europeană. Au ajuns și la Ministerul Agriculturii de la București, au lansat negocieri. Această asociație este deschisă pentru producători mari și mici. Veți vedea în câțiva ani cât de mult vor iubi producătorii moldoveni piața europeană pentru că este una stabilă, cu bani. Nu vă imaginați cât de tare erau batjocoriți, discriminați producătorii moldoveni în Rusia.

Și ca să vă răspund mai complet, trebuie să știți că nu ne limităm numai la deschiderea pieței europene. Același lucru îl facem și în China, și în Japonia, și în alte state din Asia.

- *Din câte cunoaștem, UE a intervenit nu numai cu soluția accesului pe piața sa, ci și cu un sprijin financiar consistent. Proiectul „Agricultura competitivă în Moldova” este un exemplu. E singurul?*

- Nu, nu este singurul. Mai avem programul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (ENPARD) al UE, destinat țărilor din imediata vecinătate. Banii din program sunt destinați statelor care vor decide că

Top 5 oportunități de business în agricultură în 2014

Cautăm oportunități de afaceri și mizăm în mod intensiv pe cele din domeniul agriculturii, cu accent clar pe agricultură ecologică. La urma urmei, acest sector dă semnale puternice într-o economie în care nu toate sectoarele se pot lăuda cu o astfel de rată de randament.

În mod clar, în ultimii ani, din ce în ce mai mulți producători se orientează către ideea de a pune pe picioare o afacere agricolă profitabilă. De la plante medicinale și până la arbuști fructiferi, de la legume bio și până la plante aromatice, toate reprezintă opțiuni inspirate pentru românii care au de gând să investească într-o industrie aflată în plină dinamică.

Iată doar 5 dintre cele mai profitabile oportunități de afaceri în agricultură în 2014, conform ideideafaceri.ro:

1. Cultivarea andivelor

Andiva mai este cunoscută sub denumirea de cicoare de Bruxelles sau cicoare Witloof. Andiva este probabil una dintre cele mai recente legume luate în cultură. Andivele sunt legume deosebit de valoroase pentru cultivatori, un aspect de care ținem cont în mod clar fiind și prețul de comercializare.

În ultimii ani, românii și străinii prezintă din ce în ce mai mult interes pentru o plantă care posedă calități terapeutice verificate. În România, andivele încă nu sunt cultivate pe suprafețe agricole de mari dimensiuni.

2. Cultivarea legumelor în sistem ecologic

O altă mișcare strategică, inspirată, este cea de a ne ocupa de cultivarea legumelor bio, organice, în sistem ecologic. Din ce în ce mai mult mizăm și pe legumele bio, care nu au fost cultivate cu ajutorul fertilizatorilor și pesticidelor. Sunt produse deosebit de avantajoase din punct de vedere financiar, pentru cultivatorii români și străini.

Turcii îi vor învăța pe moldovenii cum să crească și să vândă roșii

Un grup de producători de tomate și legume din Republica Moldova vor prelua experiența fermierilor turci privind cultivarea tomatelor în spații protejate, în cadrul unei vizite de studiu în Turcia, pe care o vor efectua cu suportul Proiectului competitivitatea agricolă și dezvoltarea întreprinderilor (ACED) în octombrie 2014, informează NOI.md.

Fermierii se vor familiariza cu tehnologiile avansate de producere și postrecoltare a tomatelor. În special, vizita are drept scop studierea hibri-

3. Cultivarea plantelor furajere

Plantele furajere, de la lucernă, sorg, trifoi sau porumb, sunt toate surse excelente de profit în anul 2014. Cei care se orientează către aceste afaceri agricole au de investit în alegerea celor mai profitabile culturi de plante furajere, în pregătirea terenului, în semănat, în recoltare s.a.m.d.

4. Cultivarea valerianei

Valeriana este recunoscută pentru proprietățile ei medicamentose în tratarea depresiei, asteniilor, stărilor de nervozitate, agitație, anxietate și nu numai. O plantă cu importante proprietăți curative aduce cu sine un nivel înalt de cerere și prețuri de comercializare extrem de atrăgătoare pentru români și pentru străini. În România, nivelul competiției este încă redus.

5. Cultivarea anasonului

Anasonul este originar din regiunea mediteraneană. De la anason se folosesc fructele care sunt foarte bogate în ulei volatil și au acțiune terapeutică pentru diverse boli și afecțiuni. În România, din nou discutăm despre un nivel redus al competiției, cu toate că nu sunt implicate eforturi foarte mari pentru susținerea unei culturi de anason, chiar și în sistem ecologic. Cele mai favorabile zone pentru cultura anasonului în țara noastră sunt cele de sud, în județele Constanța, Dolj, Timiș, Ialomița, Teleorman și Olt.

zilor noi de tomate, a tehnologiilor moderne de cultivare a acestora în sere, schemelor de construcție a serelor, a practicilor de recoltare și postrecoltare (prerăcirea, sortarea, ambalarea, depozitarea).

Fermieri turci vor povesti producătorilor moldoveni despre practica în domeniul gestionării solului și fertilizarea tomatelor în sere, protecția integrată a plantelor, irigarea și conservarea apei.

Ordinea de zi cuprinde și subiecte legate de marketingul roșiilor proaspete.

În satul Sadâc, raionul Cantemir, încă din anul 2005, Iulia Marin activează în calitate de conducător al gospodăriei țărănești „Marin Iulia”. A început cu producerea de legume în câmp deschis, cu implementarea diferitelor tehnologii avansate: mulcirea solului, utilizarea materialului protector, irigarea prin picurare concomitent cu administrarea microelementelor, folosirea hibridilor înalt productivi și cu o precocitate extra-timpurie etc.

După o analiză minuțioasă a pieței de legume din Republica Moldova și a oportunităților de dezvoltare a unei afaceri proprii, antreprenorul a ajuns la concluzia că este posibil să treacă la un alt nivel și a demarat creșterea legumelor în spații protejate. Astfel, în tot anul 2010, Iulia Marin a vizitat gospodării similare, analizând minuțios toate aspectele acestei activități (economice și tehnologice).

Între timp a devenit membru a A.O. „Fermier Agroinform”, Cantemir care face parte din rețeaua AGROinform și a beneficiat de

Producerea legumelor în sere - afacere profitabilă în agricultură

consultanță complexă la lansarea și dezvoltarea producerii legumelor în sere. Astfel, a avut acces la cele mai noi metode privind producerea legumelor în sere și toate noțiunile despre construcțiile utilizate la protejarea culturilor legumicole. A obținut toate instrucțiunile privind pregătirea materialului pentru însămânțarea culturilor, precum și pregătirea spațiilor și terenurilor pentru înființarea culturilor. Nu în ultimul rând, ea a fost familiarizată și cu elementele de eficiență economică, cu măsurile de protecție a mediului și cu posibilitățile de accesare a resurselor financiare (inclusiv subvenții).

Ulterior, Iulia Marin a început construcția serelor. S-a lansat în afacere cu 100 mii lei capital propriu și a construit două sere cu carcasa de lemn și cu suprafața de 800 metri pătrați.

Din start și-a asigurat accesul la resurse de apă, instalând și un sistem de irigare prin picurare. În sere au fost cultivați castraveți și roșii. Semințele de calitate au fost procurate de la o întreprindere specializată. În anul 2011, întreținerea a obținut rezultate

bune. Acestea se datorează, nu în ultimul rând, atenției sporite acordate dezvoltării fiziologice a plantelor, și anume: plantele erau irigate o dată la două zile asigurând cantitățile optime de irigare, fertilizarea plantelor era efectuată atât la rădăcină, cât și foliară, pentru asigurarea legumelor cu micro și macroelementele necesare pentru sporirea calității și recoltei la o unitate de suprafață.

Toate aceste aspecte, alături de orientarea din start spre creșterea intensivă a legumelor, au permis obținerea unor recolte înalte. Roșiile sunt culese de trei ori pe săptămână, în medie, se recoltează câte 250 kg de legume la o recoltare. Castraveții sunt culeși zilnic, în medie, se recoltează câte 200 kg de legume la o recoltare. Tehnologia intensivă aplicată de întreprindere este orientată la sporirea recoltei de legume la o unitate de suprafață. Pentru viitor, se planifică obținerea a peste 6 t roșii la sezon și circa 10-15 t de castraveți. Succesul acestei noi afaceri, obținut la numai câteva luni de activitate, îi permite Iuliei Marin să privească cu optimism spre viitor și să facă planuri de extindere.

Bursa de idei:

Legumicultura, între vocație și pasiune

În aceste vremuri când câștigul material imediat atrage tot mai mulți oameni, a lucra în cercetarea agricolă pe bani puțini pare pentru mulți o utopie. Nu și pentru puținii pasionați ai meseriei, care încă mai cred în ceea ce fac. Unul dintre ei, ing. dr. Constantin Vânătoru, cercetător grad II, lucrează la Stațiunea de Cercetare și Dezvoltare Legumicolă Buzău (SCDL) cu perseverență și dăruire profesională de mai bine de un sfert de veac.

Horticultorul teolog

Robotește de dimineața până seara în serele stațiunii, unde se află și colecția sa de tomate compusă din 500 de soiuri, dintre care trei sunt deja omologate (cele mai cunoscute sunt Cristina și Siriana). Tot aici are pepenii cu aromă de ananas, kiwi, coniac, sau vanilie care reprezintă tot atâtea experimente ale cercetătorului buzoian.

Inginerul Vânătoru este absolvent și al Facultății de Teologie și, în timpul liber, este preot la Episcopia Buzăului. Urmând pilda Celui de Sus, a învățat să creeze o nouă lume de plante și legume prin care să îmbogățească „corola de minuni a lumii”.

Castraveți mai altfel decât...castraveți

Cel mai mult atrag atenția castraveții amari (Momordica charantia), recomandați diabeticii și care conțin inulină, substanță ce stă la originea insulinei. Momordica Charantia, castravete țepos, sau castravete amar sunt denumirile uneia dintre ciudățeniile care l-au făcut celebru pe horticultorul buzoian. Verzi sunt foarte amari, dar copti nu sunt la fel ca cei-

lalți castraveți. N-au gust. Nu au ceva deosebit. Când sunt copti, se desfac în trei, având o pocnitură specifică și nu necesită o îngrijire specială. Despre Momordica Charantia internetul spune că face parte din familia Cucurbitaceae și este cultivat în mod obișnuit în Asia și Africa, fiind unul dintre cele mai amare fructe din lume, atunci când este verde. Atât în Asia cât și în Africa fructul este utilizat, în diferite feluri, atât în medicina tradițională, cât și în bucătărie...

Roșia românească și șansele ei

Sub 10% din totalul suprafeței cultivate cu tomate la nivel național este folosită pentru soiuri românești, potrivit specialiștilor din Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale. Gustul plăcut al roșiei zemoase autohtone nu este suficient ca să determine marii legumicultori să cultive astfel de soiuri mai puțin rezistente și cu productivitate mai mică decât a hibridilor de tomate proveniți în general din import.

Costel Vânătoru spune că roșia românească este gustoasă, aromată, benefică pentru sănătate. E crescută pe sol natural, nu forțată cu substanțe chimice. Roșia românească nu e tare, nu e lemnoasă. Are gust specific, plăcut, nu e fadă. Roșia e o minune, e un microlaborator. Gustul și aroma sunt date, potrivit cercetărilor aprofundate, de 400 de substanțe pe care roșia le prelucrează și sintetizează.

În cazul tomatelor românești, perioada de păstrare după recoltare este destul de scurtă, de 8-10 zile. În cazul roșiilor de la supermarket, perioada poate ajunge și la 6 luni. Gustul însă nu este același, nici măcar aspectul.

„La roșia românească se urmează un ciclu, din sămânța pusă în solul natural iese fructul, la început e verde, pârguiește, se maturează. E un ciclu complet, fructul e viu, natural, cu gust și aromă. Se păstrează un ritm natural la creștere. E o tehnologie care se respectă. Roșiile autohtone prezintă varietate, sunt neapărat uniforme la dimensiuni, sunt și unele mai mici, unele și mai mari, pot fi crețe, cu guleraș, cu o mică pată la codiță etc. La recolte nu se folosesc substanțe chimice în exces. Roșia românească se consumă în stare proaspătă”, precizează Costel Vânătorul.

„Ștefan cel Mare nu a mâncat roșii”

Pasionatul horticultor spune în glumă că „Ștefan cel Mare nu a mâncat roșii”, subliniind astfel că aceste culturi de tomate nu au tocmai tradiții strămoșești. Roșia a ajuns în România abia în 1835. Dar, chiar și așa, cultivarea pe suprafețe întinse abia după cel de-al Doilea Război Mondial a devenit ceva obișnuit în România.

Culturile mari de tomate, pe suprafețe întinse, au devenit ceva obișnuit în România cam de prin anul 1947. Însă a prins atât de bine la noi, încât a ajuns nelipsită în alimentație, e folosită în zeci și zeci de feluri de mâncăruri. Ca să ne dăm seama cât de bine a prins roșia la români, putem compara două legume asemănătoare, vânăta și roșia. Diversitatea preparatelor alimentare din vinete este mult, mult mai mică decât dacă discutăm în comparație cu tomatele. Roșia a devenit o legumă pe gustul românilor, foarte apreciată, nelipsită din meniu, utilizată mult în mâncăruri.

Merele moldovenești, comercializate în marile magazine din România

Primele camioane cu mere și prune moldovenești au ajuns în România și urmează a fi comercializate în magazinele din rețeaua Metro. Prețul negocial de exportator este foarte bun, iar în

prezent autoritățile iau în calcul și alte rețele de magazine din Europa, pentru comercializarea fructelor. În acest sens, au loc negocieri cu reprezentanții rețelelor de magazine germane, britanice și franceze.

Anterior, România a anunțat că va importa 14 mii de tone de mere din Republica Moldova. Totodată, un lot de 600 de tone de prune a fost vândut în România cu trei lei kilogramul, la începutul lunii august.